

**JAARVERSLAG
OERKA IRENE VERBEEK MUSEUM
2017**

BESTUURSZAKEN

In het laatste kwartaal van 2016 werd het bestuur de kans geboden om dankzij een eenmalige, geormerkte donatie in ieder geval nog een jaar het Oerka Irene Verbeek museum in Raard in stand te houden. Voor het eerst in 25 jaar werd een huurovereenkomst van een jaar met de Stichting Alde Fryske Tsjerken (SAFT) ondertekend. Na rijp beraad werd deze beslissing genomen want met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid zou de kans om na 2017 met het museum in Raard door te gaan, onmogelijk zijn: de gevraagde huurprijs ging onze financiële mogelijkheden ver te boven.

De meeste tijd en inzet is in de eerste helft van 2017 besteed aan een goed lopende organisatie van de 18 vrijwilligers, waarop een groter beroep moest worden gedaan na het vertrek van sommigen in 2016. Gezien de situatie is er geen werving gedaan voor nieuwe vrijwilligers en ook is de functie van secretaris niet opgevuld. Vooral dankzij de inspanningen van ons voormalige bestuurslid Gé Kramer zijn alle moeilijkheden en problemen die altijd aan inroosting kleven, soepel opgelost. Tijdens de openingsuren is in dit jaar bezoekers de mogelijkheid geboden om koffie of thee te gebruiken.

Net als in voorgaande jaren is gebruik gemaakt van digitale advertenties, flyers en affiches die naar tal van adressen zijn gemaïld of verstuurd. Bij de jaarlijkse nieuwsbrief voor donateurs en vrienden van het museum is een ansichtkaart met een reproductie van *De einder*, een van de werken uit de expositie van 201, waarover hieronder meer.

Op 25 augustus 2017 werd in de jaarlijkse bestuursvergadering de definitieve balans opgemaakt over een eventuele voortzetting van het museum in Raard. Naast de bespreking en vaststelling van de jaarstukken van 2016, werd besloten niet opnieuw een huurcontract met de SAFT te ondertekenen. De organisatie voor een waardig afscheid voor vrijwilligers en direct betrokkenen, waarvan sommigen alle 26 jaren aan het museum verbonden zijn geweest, werd ter hand genomen.

Op zaterdag 28 oktober vond dat afscheid plaats in het overvolle kerkje dat daarna ophield dienst te doen als Oerka Irene Verbeek Museum.

Met behulp van vrijwilligers werd het kerkje ontruimd en op 26 januari 2018 opgeleverd.

DE EXPOSITIE

Aan het begin van het seizoen, bij de (besloten) opening op 29 april 2017 van wat de laatste expositie in het kerkje van Raard zou blijken te zijn, werd apart voor de vrijwilligers de door Irene gemaakte hilarische film *Niet te filmen* vertoond over de bouw van haar nieuwe atelier nadat ze afscheid had moeten nemen van haar eerdere grote atelier.

Minder hilarisch is de expositie 2017 met recente werken van Irene Verbeek, de eersten die in haar nieuwe atelier zijn ontstaan. De expositie draagt de intrigerende titel *Monument*. Een beschrijving van het werk is hierbij gevoegd.

Een door Irene Verbeek gemaakte impressie van het werk met muziek die haar daarbij inspireerde (Vissotski en Schnittke), was voor bezoekers op verzoek te zien, evenals de andere 10 films over eerdere exposities.

Eveneens nieuw bij deze expositie was het boek *HUMUS*: een selectie uit ruim een halve eeuw werk van Irene Verbeek

HET AFSCHIED

Zaterdag 28 oktober vond het afscheid plaats van het Oerka Irene Verbeek Museum in Raard. Vrijwilligers, oud-vrijwilligers en direct betrokken werden voor dit afscheid uitgenodigd met de volgende tekst: *...Ondanks de inspanningen van velen, kunnen we het financieel niet langer bolwerken om het museum in het terpkerkje van Raard te houden. Jarenlang, vanaf het begin in 2002, heeft de Stichting Alde Fryske Tsjerken (SAFT) die het terpkerkje in bezit heeft, ons een vriendenprijs berekend voor het gebruik. Het toenmalige bestuur van de SAFT stemde van harte in met de bestemming die het kerkje toen kreeg. Want de museale activiteiten deden recht aan de historische-inhoudelijke geschiedenis van het gebouw: net als religie gaat kunst over zingeving waar geen plaats is voor geldelijk gewin.*

Maar de tijden zijn veranderd en het verdienmodel is in alle sectoren van het leven doorgedrongen. De door het kabinet Rutte I ingezette bezuinigingen op cultuur, hebben ook de SAFT in het hart geraakt en ondanks de grote waardering van het bestuur voor de exposities in het terpkerkje, voelt de SAFT zich gedwongen om op een meer markt georiënteerde huurprijs over te gaan, die wij niet (meer) kunnen opbrengen...

Tijdens de afscheidsbijeenkomst werd als intro de uitzending van de NOS uit 1991 gedraaid die was gewijd aan de start van het museum, waarna de voorzitter van de stichting Oerka I.V museum en de directeur van de SAFT het woord voerden. In een Fries treurgedicht deed de plaatselijke commissie haar beklag over het verdwijnen van het museum. De bijeenkomst werd besloten met een persoonlijk cadeau van Irene Verbeek als dank voor de jarenlange inzet van allen: een optreden van Nynke Laveman.

*****

Vanaf 1991 stond het Oerka Irene Verbeek museum voor de klassieke opdracht van musea: de opdracht voor bezinning en reflectie, de opdracht om te ontdekken en te verwerken, de opdracht van stilte en diepgang. Dankzij de inzet van velen, - vrijwilligers, donateurs, bezoekers - heeft dit kleine museum zelfstandig 26 jaar lang aan die opdracht

gehoor gegeven. 26 jaar, wist een gestage stroom van bezoekers (gemiddeld 150 per jaar met pieken en dalen) deze prachtige plek te vinden waar meer dan 800 jaar, mensen bij elkaar kwamen, op zoek naar meer, omdat er meer is dan het dagelijkse brood alleen. 26 jaar met jaarlijks wisselende exposities, waarvan de titels alleen al de verbeelding aan het werk zetten en een andere wereld oproepen. Om een paar te noemen: *Er was eens...*, *Het ooit*, *Gekloofde zielen*, *Tango als metafoor voor het leven*, *Windstreken*, *Tijd tot later*, *Libera*. 26 jaar waarin een scheppend kunstenaar steeds weer het uiterste uit zichzelf haalde, in haar zoektocht in vorm, woord en beeld naar het wezen van mensen, dieren, dingen.

Bijlage

Opening van de expositie 2017: Monument

Elke rechtgeaarde kunstenaar heeft hekel aan 'kunst met een boodschap'. Dat heeft waarschijnlijk te maken met al die dictatoriale regimes die hun kunstenaars onder dwang aanmoedigen om werken te maken ter meerdere eer en glorie van de machthebbers en hun beleid. We kennen allemaal het socialistisch realisme: vrolijke boeren die met hooivorken over de schouder naar het mooie Russische land trekken om dat te beploegen. Of arbeiders die schoongewassen en fris gestreken zingend naar of van hun fabriek gaan of komen. Onder Stalin werd andere kunst niet toegestaan. Kunstenaars die anders wilden, werden tot staatsvijandige elementen verklaard en werden vervolgd of verbannen. Hitler kwam iets later aan de macht maar had soortgelijke opvattingen. De kunsten hadden tot taak om op een realistisch, toegankelijke manier het paradijs van zijn Derde Rijk in wording weer te geven en zijn boevenbende met een heldenstatus te vereren. Andere kunst werd al gauw experimenteel gevonden: entartete Kunst gemaakt door vijanden van het volk. In die zin heeft elke ware kunstenaar met een open en onderzoekende geest een hekel aan 'kunst met een boodschap'

Maar kunst met een boodschap kan net zo goed iets heel anders dan propaganda of reclame zijn. Ergens klopt die zin niet dat kunstenaars een gloeiende hekel hebben aan 'kunst met een boodschap'. Ik noem een paar voorbeelden van niet de minste onder de beeldende kunstenaars: Francisco Goya die aan het begin van de 19e eeuw in een serie druksels een bloedstollende aanklacht verbeeldde tegen de wreedheid van de oorlog die Napoleon toen in Spanje aan het voeren was. Of Delacroix die een kleine twintig jaar later gruwelijke taferelen schilderde van de onafhankelijkheidsoorlog van de Grieken tegen de Turken. En natuurlijk Picasso die met zijn Guernica uit 1930, in zijn heel eigen beeldentaal, zijn stem verhief tegen de bombardementen op de onschuldige burgerbevolking van zijn geboorteland die op verzoek van Franco door Hitler en Mussolini werden uitgevoerd. En er zijn zoveel voorbeelden meer.

Daarom durf ik te beweren dat elk kunstwerk dat die naam verdient, een idee, een visie, een droom of een nachtmerrie van de werkelijkheid uitdraagt. Het is nooit een weergave van de werkelijkheid zonder meer. 'De werkelijkheid is overal. Het is de combinatie van waarachtigheid en visie die van kunst een belevenis maakt' om Elly Ameling te parafraseren. In die zin kan Kunst niet zonder boodschap.

Dit is een wat lange inleiding om naar het werk te gaan dat we hier zien. Deze werken willen een verhaal vertellen, willen iets zeggen, willen waarschuwen, iets uitschreeuwen: ondergang, apocalyps, totale verloedering. Die werken geven mij aanleiding tot de volgende impressie:

De expositie *Monument* begint met het werk *Ik dat met as is geschilderd*. Het IK staat centraal, het niets ontziende eigenbelang, de veroorzaker van zoveel ellende. Het IK is gevangen in een grijszwarte omgeving maar er is wel een heel klein rood puntje.

Verder naar het drieluik *Het monument*.

De brokstukken van wat eens een monument was, zijn in het heeral, een ijskoud heeral, in een vrije val beland en suizen met snelheid ergens op af. Monument? Zie de letters, de taal in de kantlijnen van het werk. Het is het monument van menselijke beschaving met alle kunst en cultuur, dat wordt vernietigd.

De twee werken onder elkaar *Er was en Ooit*.

De inslag van alle ellende, van die brokstukken, met als gevolg uitbarstingen van vulkanen op land en in zee. De werken zijn met zand en met as geschilderd.

Het grote werk *Cante Flamenco*.

Na de val van Napoleon in 1815, kwamen de Europese mogendheden bij elkaar in het Congres van Wenen om te bespreken hoe het nu verder moest. Europa lag in puin, honger en ellende heersten overal maar niet in Wenen waar het congres werd gehouden. Daar hadden de talrijke congresdeelnemers o.l.v. Metternich een goede tijd. "Het congres danst maar komt niet vooruit", stond in een van de verslagen. Daar doet dit werk in deze context mij natuurlijk aan denken.

Het slot met het werk *De einder*. De laatste wereldbrand. Het einde is onherroepelijk maar het is prachtig in zijn ondergang.

Hier is werk met een boodschap, en sombere boodschap, een sombere visie.

En toch.... Ik ben hier twee keer geweest om naar het werk te kijken en op de een of andere manier vertrek ik rustig, opgewekt en opgeladen, niet somber en neerslachtig.

Want het IK veroorzaakt heel veel leed maar het is ook in staat om de boel om te buigen. Het IK kan ook heel veel goeds doen. Dat rode puntje van het bezielde leven, laat zich niet onderschuffelen door as.

Greetje Tromp (29 april 2017)

(Muziek: Vladimir Vissotski, *Le Monument* 1973, Alfred Schnittke, deel uit het concert voor viool en orkest (1985))